

Raadsinformatiebrief Regio Deal FruitDelta Rivierenland

Geacht raadslid,

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken ten aanzien van de Regio Deal FruitDelta Rivierenland. Dit mede naar aanleiding van de digitale raadsinformatiebijeenkomst van donderdag 4 juni. Tijdens deze bijeenkomst kwamen drie onderwerpen naar voren waarover we u graag nader informeren. Het betreft de governance rondom de Regio Deal en meer specifiek de bestuurlijke stuurgroep, de rol van de raden en de publieke cofinanciering die nodig is om de 7,5 miljoen euro van het Rijk ook daadwerkelijk te kunnen ontvangen. Maar graag beginnen we met het belang van de Regio Deal voor onze prachtige regio.

Belang toekenning Regio Deal

Het doel van alle Regio Deals die het Rijk wil sluiten, is het stimuleren van brede welvaart in elke regio. Wij willen een slimme, duurzame en inclusieve regio zijn die weerbaar en toekomstbestendig is en zelfredzaam blijft. Met de Regio Deal kan FruitDelta Rivierenland het sociaal, ecologisch en economisch kapitaal én de regionale samenwerking verder versterken. Ook tijdens de coronacrisis blijft deze ambitie onverminderd, misschien nog wel sterker, van toepassing.

Met de toekenning van de Regio Deal aan FruitDelta Rivierenland in februari 2020 is de intensieve en jarenlange samenwerking binnen regio Rivierenland beloond. Iets waar we als regio enorm trots op mogen zijn!

Honorering van het ingediende voorstel leidt tot een bijdrage vanuit het Rijk van 7,5 miljoen euro cofinanciering om onze regio een extra boost te geven. Een boost op vraagstukken die er voor ons als regio, maar ook voor heel Nederland, toe doen. Daarnaast biedt de Regio Deal ons de kans om een structurele samenwerkingsrelatie met Provincie Gelderland aan te gaan. Ook zitten we gedurende het traject van de Regio Deal met regelmaat om tafel met diverse ministeries waarbij we diverse vraagstukken voor onze regio bespreekbaar kunnen maken. Kortom, de Regio Deal biedt ons een **financiële bijdrage**, we kunnen onze **agenda op onderdelen versneld uitvoeren** en we **verstevigen onze relatie met de provincie en de rijksoverheid**.

In samenwerking met het Ministerie van LNV en Provincie Gelderland werken wij hard aan de verdere uitwerking van deze Regio Deal. Hierin staan vier programmalijnen centraal:

1. **INCLUSIEF**

Rivierenlanders beter voorbereiden op de arbeidsmarkt van de toekomst door onder meer te investeren in technisch bewustzijn, financiële zelfredzaamheid en duurzame huisvesting (met name voor arbeidsmigranten).

2. **FRUIT**

Het verslimmen en verduurzamen van de regionale economische speerpunten Agribusiness, Economie & (agri)Logistiek en Recreatie & Toerisme.

3. DELTA

Het aanpakken van de veranderingen van het klimaat, op het gebied van waterbeschikbaarheid en energietransitie door ondernemers, overheden en inwoners. DELTA is sterk gerelateerd aan de programmaliijn FRUIT, maar onderscheidt zich door zich meer op de algemene structuur- en systeemaanpassingen te richten (waaronder de ruimtelijke impact van vraagstukken en versterkte samenwerking), terwijl FRUIT zich focust op de belangrijkste economische en toekomstbestendige sectoren in het gebied.

4. SAMEN

In partnerschap met het Rijk, Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland de brede welvaart van alle Rivierenlanders gericht verhogen, door het uitbouwen van een sterke regionale (op pentahelix geënte) governance die nodig is voor de toekomst. Daarnaast richt deze programmaliijn zich op het verhogen van de betrokkenheid van inwoners bij diverse maatschappelijke opgaven en het ondersteunen van de kracht van volksvertegenwoordigers.

(klik op de afbeelding om hem vergroot in een nieuw scherm te openen)

Programmaliijnen **Regio Deal**

 INCLUSIEF	 FRUIT	 DELTA	 SAMEN
Vergroten ouderbetrokkenheid VSV	Toename van draagvlak en legitimiteit voor de lokale voedselproductie	Tegengaan verdroging van de FruitDelta	Kracht van de volksvertegenwoordigers versterken
Kwalitatieve mismatch verkleinen arbeidsmarkt (energietransitie, robotisering, ondernemend gedrag)	MKB'ers die meedoen aan projecten gericht op technologische en duurzame scholing	Minder fossiel energieverbruik door (glas)tuinbouwsector	Vliegende start Gebiedsagenda
Zelfredzaamheid Rivierenlanders versterken	Het beter benutten van de Greenport-functie van FruitDelta Rivierenland	Meer dagbezoekers die bijdragen aan het behoud van cultuurhistorie en landschappelijke kwaliteiten	Betrokkenheid vergroten van inwoners FruitDelta Rivierenland
Het aandeel beroepsbevolking met laag opleidingsniveau verlagen	Slimmer gebruik van landelijk beleid en beschikbare instrumenten		

De Regio Deal als versnellingsagenda

Wij vinden het belangrijk om hierbij te benadrukken dat de Regio Deal moet worden gezien als een versnellingsagenda. Met de Regio Deal brengen we versnelling aan op thema's en in projecten waarmee toch al is gestart of gestart zou worden.

Het instrument van de Regio Deal biedt ons daarmee:

1. 7,5 miljoen euro aan extra financiering vanuit het Rijk
2. toegang tot netwerken bij de provincie en het Rijk die ook weer kunnen bijdragen aan het versnellen om onze doelstellingen te realiseren
3. nieuwe samenwerkingen bij concrete projecten die in onze eigen regio worden gerealiseerd. Want dat is waar we het uiteindelijk natuurlijk allemaal om doen.

Procedure en voorwaarden

De procedure voor de verdere uitrol, zoals die is vastgesteld, is dat de definitieve tekst van de Regio Deal op 22 juni 2020 het proces ingaat bij het Rijk om ondertekend te worden. Het tempo is hoog, terwijl processen tijdens de coronacrisis juist meer tijd kosten. Zowel de provincie als wijzelf als regio hebben vanaf het begin richting het Rijk aangegeven dat de planning zeer ambitieus is. Tegelijkertijd gaan wij wel in deze planning mee om er zo voor te zorgen dat tijdens Prinsjesdag 'onze' 7,5 miljoen euro cofinanciering vanuit het Rijk ook daadwerkelijk vrijgemaakt wordt. Zouden we niet meegaan in de planning, dan betekent dat per definitie vertraging in het verkrijgen hiervan.

Bij de ondertekening van de Regio Deal spreken de regionale partijen en het Rijk af wat we met deze Regio Deal op programmaniveau willen bereiken en hoe wij de bijdrage (cofinanciering) vanuit de regio regelen. De afronding en de keuze van de projecten ligt binnen de regio en is voorzien na de zomer (afronding in oktober).

De programmalijnen zijn tot stand gekomen door diverse reeds bestaande agenda's samen te brengen en daar elementen uit te halen die passen binnen het instrument van de Regio Deal. Hierbij gaat het om onder andere de drie economische speerpunten van FruitDelta Rivierenland, de Regionale Energiestrategie en de Woonagenda. De Regio Deal is dus geen optelling van alle ambities. De benoemde thema's en prioriteiten passen dus in reeds door de gemeenteraden vastgestelde kaders in agenda's of visies. We gaan in de Regio Deal geen nieuwe thema's introduceren.

De uitwerking van de programmalijnen (zie bovenstaande visual) vindt plaats binnen projecten. Dit is geen open call waar iedereen projecten kan indienen. Het betreft projecten waarbij in de meeste gevallen alle O's betrokken zijn en niet enkel de gemeenten. Hierbij wordt in eerste instantie gekeken naar projecten die zijn opgenomen op een zogenaamde groslijst. Deze lijst is bij indiening opgesteld en afgeleid van een afwegingskader. Dit afwegingskader is tot stand gekomen op basis van gesprekken met het Rijk en de tot dan toe bekende financiële en juridische spelregels behorend bij de Regio Deal.

Governance

De afgelopen maanden is er hard gewerkt om te komen tot de afspraken voor de definitieve Regio Deal. Hiervoor heeft veelvuldig bestuurlijk en ambtelijk overleg plaatsgevonden met het Rijk en andere partners. Om deze afspraken tot stand te laten komen, uit te voeren en te monitoren, is het onderstaande governancemodel opgesteld (*klik op de afbeelding om hem vergroot in een nieuw scherm te openen*). Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland heeft het bekrachtigd.

We zoomen naar aanleiding van dit model specifiek in op de bestuurlijke stuurgroep en de rol van de gemeenteraden.

Bestuurlijke stuurgroep

In de besluitvorming, aansturing en uitvoering van de Regio Deal speelt de Bestuurlijke Stuurgroep Regio Deal een centrale rol. De leden van de stuurgroep vormen de bestuurlijke vertegenwoordiging van de procespartners. Van hen wordt verwacht dat ze vanuit een helicopterview het totale programma overzien vanuit de O's (overheid, ondernemers, onderwijs/onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners). De bestuurlijke stuurgroep is een passende vertegenwoordiging van partijen die betrokken zijn. Tegelijkertijd moet de bestuurlijke stuurgroep daadkrachtig en slagvaardig kunnen opereren en met het juiste mandaat worden ingericht. De leden van de bestuurlijke stuurgroep vormen samen de partners, de rechtspersonen, vanuit de regio die de samenwerkingsovereenkomst ondertekenen met het Rijk.

Taken

De Bestuurlijke Stuurgroep Regio Deal controleert het naleven van de (proces)afspraken, maakt zich hard voor de structurele samenwerking over organisatiegrenzen heen maar legt ook inhoudelijke verantwoording af aan het Rijk. De bestuurlijke stuurgroep stelt de definitieve Regio Deal afspraken vast voordat het Rijk deze eind juni 2020 bekrachtigt. Voorafgaand hieraan worden deze afspraken ter instemming aan het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland voorgelegd.

Na de zomer van 2020 vindt de toekenning van de financiële middelen plaats vanuit de Regio Deal aan projecten. Op basis van een hiervoor opgesteld afwegingskader - dat het Algemeen Bestuur vaststelt - zal de bestuurlijke stuurgroep de projecten selecteren en de financiële middelen hierover verdelen.

Samenstelling

Gelet op de programmalijnen – INCLUSIEF, FRUIT, DELTA en SAMEN – van de Regio Deal maken de volgende leden deel uit van de bestuurlijke stuurgroep:

- Gerdo van Grootheest: AB-lid Regio Rivierenland met portefeuille Regio Deal
- Christianne van der Wal: gedeputeerde Provincie Gelderland
- Ben Brink: voorzitter RW-POA Rivierenland
- Co Verdaas: dijkgraaf Waterschap Rivierenland
- Dennis Kerkhoven: bestuurder Gebiedscoöperatie Rivierenland

Elk lid van de Bestuurlijke Stuurgroep vertegenwoordigt een formele en informele achterban. Onderdeel van de governance voor het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland zijn periodieke klankbord- en raadpleegmomenten met betrokkenen als colleges, gemeenteraden en regiopartners. Hiervoor is gekozen, omdat deze partners van cruciaal belang zijn geweest bij indiening, maar ook bij het succesvol ten uitvoer brengen van deze Regio Deal. Zij vertegenwoordigen de 5 O's en kunnen sturing geven aan dit uitdagende proces met veel impact.

Tijdens de digitale raadsbijeenkomst op 4 juni kwam de behoefte naar voren aan meer informatie over de Gebiedscoöperatie Rivierenland (GCR). Dit is een koepel van diverse burgerorganisaties in Rivierenland die onder meer lokale burgerorganisaties ondersteunt op het gebied van duurzame energie, vervoer, voedsel en zorg. Zij heeft een statutaire relatie met de Coöperatie Energie Samen Rivierenland (ESR), waarbinnen de regionale (inhoudelijke) activiteiten gebundeld zijn en waaraan alle lokale energievoöperaties verbonden zijn. De samenwerking tussen GCR en ESR kent gescheiden rollen en verantwoordelijkheden.

ESR is een coöperatieve vereniging zonder winstoogmerk, gebaseerd op participatie en democratie rond duurzaamheid en energie. Ook het Energieloket Rivierenland (tot voor kort Energieloket Het Nieuwe Wonen Rivierenland), dat samenwerkt met alle acht gemeente binnen de regio, valt organisatorisch onder ESR.

De GCR is binnen het netwerk de belangenbehartiger op het terrein van gebiedsontwikkeling en - financiering en de ESR richt zich op de inhoud (kennis- en projectontwikkeling en lopende activiteiten: regionaal en lokaal met de vermelde lokale partijen) en is nu al een veelgevraagde

kennispartner (ook landelijk). De inmiddels professionele ESR-omgeving biedt op dit moment werkgelegenheid aan diverse specialisten (gebundeld 17 fte).

In totaal zijn er 2.151 leden verbonden aan GCR. In de bijlage bij deze brief is hiervan een overzicht opgenomen.

Rol gemeenteraden

De betrokkenheid van de gemeenteraden bij de Regio Deal is vanzelfsprekend belangrijk. De Regio Deal zal immers voor een groot deel bijdragen aan het versneld realiseren van regiobrede thema's en projecten. Tot op heden hadden de gemeenteraden geen besluitvormende rol. Dit omdat, zoals gezegd, de Regio Deal een versnellingsagenda is; we werken binnen de kaders die eerder door de gemeenteraden zijn vastgelegd zoals de drie economische speerpunten en de Regionale Energiestrategie (RES). Ook hoeft er geen 'nieuw' geld te worden vrijgemaakt voor de projecten (zie 'cofinanciering'). Het betreft geld dat al begroot en gelabeld is. Als gevolg daarvan hoeft het budgetrecht van de raden niet te worden aangesproken. Mocht dit in een later stadium wel het geval zijn, dan zullen uiteraard de hiervoor gebruikelijke besluitvormingsprocedures worden doorlopen.

Wij doen ons best u zo goed mogelijk te informeren. Door de coronacrisis heeft de informatievoorziening de afgelopen periode helaas enkel schriftelijk of digitaal kunnen plaatsvinden. Dit hadden wij graag anders gezien, maar de omstandigheden lieten dit niet toe.

Cofinanciering en garantiestelling

Cofinanciering

Voor het afsluiten van de Regio Deal stelt het Rijk de voorwaarde dat de Regio tot een gelijk bedrag inlegt. Voor Regio Deal Fruit Delta Rivierenland is dat 7,5 miljoen euro.

Het gaat hierbij om publieke cofinanciering. Daartoe wordt gerekend:

- Bijdragen van provincie, gemeenten, waterschap
- Bijdragen uit Europese fondsen
- Rijksbijdragen, mits algemeen inzetbaar en verkregen via een decentralisatie-uitkering

De bijdragen mogen voortkomen uit bestaande budgetten en/of kredieten. Er is geen eis van 'nieuw' geld.

Dit brengt met zich mee dat de concrete invulling van cofinanciering bij de invulling van de projecten niet uitsluitend voorbehouden is aan de gemeenten. We doen dit samen met onze regionale partners. Provincie Gelderland heeft in dat kader reeds een bedrag van 3 miljoen euro toegezegd. Dit betekent dat 4,5 miljoen euro resteert.

De ondertekening van de overeenkomst met het Rijk (juni) loopt binnen de procedure vooruit op de concrete invulling van de projecten (oktober). Onderdeel van de projectbegrotingen is de publieke cofinanciering. Als gevolg hiervan kan pas bij het vaststellen van de concrete projecten een totaaloverzicht van deze cofinanciering worden gemaakt. Er is daarom gezocht naar een manier om op dit moment aan de toezegging voor cofinanciering te kunnen voldoen en daarmee de rijksbijdrage van 7,5 miljoen euro in deze fase veilig te stellen.

Garantiestelling

De oplossing is gevonden in het afgeven van een garantiestelling door de Gemeenschappelijke Regeling Regio Rivierenland. De oplossing van garantiestelling ligt opgeslagen in het Treasury statuut van Regio Rivierenland. Op grond van de artikelen 7 en 15 heeft het Dagelijks Bestuur van Regio Rivierenland de bevoegdheid om een garantie af te geven ten behoeve van de publieke taak.

Het Dagelijks Bestuur heeft ervoor gekozen positief te besluiten, gehoord hebbende het Algemeen Bestuur. De garantiestelling is daarmee afgegeven. Met deze garantiestelling heeft het Rijk ingestemd en daarmee kan de Regio Deal in juni worden gesloten. Oftewel: met een garantiestelling kunnen we op korte termijn voldoen aan de eis van cofinanciering en kunnen we de rijksbijdrage van 7,5 miljoen euro zeker stellen.

In de periode dat deze garantie wordt afgegeven (juni) tot aan het moment waarop de keuze van de projecten plaatsvindt (oktober) zullen de deelnemende gemeenten aan Regio Rivierenland hier niet op worden aangesproken. Op het moment dat de projecten zijn toegewezen, is tevens de cofinanciering geregeld via de begroting van die projecten. Bijdragen voor de projecten zal natuurlijk ook van andere partijen naast de provincie en de regio c.q. de gemeenten komen. Op dat moment komt de garantiestelling van Regio Rivierenland te vervallen.

Risico

Het afgeven van een garantie heeft in theorie een risico in zich. Doordat Regio Rivierenland deze heeft afgegeven tot een maximumbedrag van 4,5 miljoen euro, kunnen de deelnemende gemeenten in theorie hierop worden aangesproken (Regio Rivierenland is een verbonden partij voor de deelnemers). Mocht dit het geval zijn, dan wordt dit gedaan op basis van inwoneraantal.

De kans dat daadwerkelijk een beroep gedaan zal worden op deze garantiestelling, wordt **nihil** geacht. Op het moment dat de projecten worden gekozen en vastgesteld, is de concrete cofinanciering namelijk ingevuld en vervalt de garantiestelling. Doen zich situaties voor waarin de betrokken besturen een besluit dienen te nemen, dan is daar voldoende ruimte en tijd voor en zal dat plaatsvinden.

Mocht het zo zijn dat binnen de vastgestelde projecten het vereiste bedrag aan cofinanciering niet wordt opgebracht, dan kan als laatste stap ook nog een bijstelling van de ambitie plaatsvinden. Dit zal doorwerken in een lagere garantiestelling maar ook een lagere Rijksbijdrage.

Contact

Voor vragen kunt u contact opnemen met de programmaorganisatie via regiodeal@fruitdelta.nl. Meer informatie is tevens te vinden op www.fruitdelta.nl/regiodeal. Ook kunt u natuurlijk terecht bij het AB-lid vanuit uw gemeente.

Daarnaast blijven wij u over de Regio Deal informeren via digitale nieuwsbrieven en (digitale) bijeenkomsten.

Wij hopen u met deze informatiebrief stap voor stap weer beter geïnformeerd te hebben over de voortgang van de Regio Deal in onze kansrijke FruitDelta Rivierenland!

Bijlage

Overzicht leden Gebiedscoöperatie Rivierenland

1. Coöperatie Vrijstad Energie: 230
2. Coöperatie Vrijstad Windwinning: 75
3. Energiecoöperatie eCoBuren: 130
4. Fruitstad Energie Coöperatie: 180
5. Coöperatie Bommelerwaar: 199
6. Coöperatie Duurzaam West Betuwe: 259
7. Burgerwindcoöperatie West-Betuwe: 908
8. Coöperatie Lingewaar: 70
9. De Coöperatieve Betuwse Fruitmotor: 100 (+ 120 donateurs)

Totaal (d.d. 5-6-2020): 2.151 leden